

บทปริทัศน์หนังสือ (book review)

สรานจิต อ้นพา¹

Saranjit Aonpa

ชื่อเรื่อง : Introduction to qualitative research methods
A guidebook and resource
ผู้แต่ง : Taylor, S. J., Bogdan, R., & DeVault, M. L.
ปีที่พิมพ์ : 2016
สำนักพิมพ์ : John Wiley & Sons
จำนวนหน้า : 401 หน้า

เกริ่นนำ

หนังสือข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (introduction to qualitative research methods) เป็นหนังสือที่เขียนเรียบเรียงขึ้นโดยผู้เขียนได้มีการกล่าวถึงความเป็นมาของวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและมีการอ้างอิงถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเชิงคุณภาพ รวมไปถึงวิธีการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ อีกทั้งยังมีการยกตัวอย่างกรณีศึกษามากมายที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และได้ถ่ายทอดออกมาผ่านหนังสือเล่มนี้

หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่เข้าถึงง่าย ไม่เฉพาะผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรือผู้ที่มีความรู้ด้านการวิจัยเท่านั้น แต่ยังเหมาะกับผู้ที่มีความสนใจในการวิจัยเชิงคุณภาพอีกด้วย โดยผู้เขียนมีการนำเสนอเนื้อหาอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากให้เห็นที่มาของงานวิจัยเชิงคุณภาพอธิบายเนื้อหา วิธีการวิจัยและยกตัวอย่างกรณีศึกษาได้อย่างชัดเจน

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ผู้รับผิดชอบบทปริทัศน์หนังสือ)

e-mail: saranjit.pang@su.ac.th

วัตถุประสงค์

หนังสือข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเล่มนี้ เป็นหนังสือที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเป้าหมายในการเสนอวิธีการเก็บข้อมูลเพื่อใช้ประกอบในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้ทำวิจัยเชิงปริมาณสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยของตนเองได้

สาระสำคัญ

สาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำแนวการวิจัยเชิงคุณภาพไปใช้โดยประกอบด้วยเนื้อหาทั้งสิ้น 12 บท โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 กล่าวถึง กระบวนการการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยบทที่ 1-6

บทที่ 1 ที่มาของวิธีการเชิงคุณภาพ วิธีการเชิงคุณภาพ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเชิงคุณภาพ

บทที่ 2 การออกแบบการวิจัยและการออกแบบวิจัยก่อนลงพื้นที่จริง ในบทนี้อธิบายเกี่ยวกับการเตรียมข้อมูลก่อนลงพื้นที่ การออกแบบการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ การได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณา การเขียนข้อเสนอแนะของงานวิจัยเชิงคุณภาพ รวมถึงการเขียนโครงร่างงานวิจัยของการศึกษาเชิงคุณภาพ

บทที่ 3 การสังเกตผู้เข้าร่วมการวิจัยก่อนลงพื้นที่ ซึ่งในบทนี้จะเป็นการพิจารณาขั้นตอนการลงพื้นที่ของผู้เข้าร่วมงานวิจัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับ กิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ (1) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การทำให้เป็นที่ยอมรับ (2) การดึงข้อมูล คือ ยุทธวิธีของการลงพื้นที่ (3) การบันทึกข้อมูลในการลงพื้นที่ และนอกจากนี้ยังมีการอธิบายเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัยเชิงปริมาณในการลงพื้นที่

บทที่ 4 การสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็นแนวทางการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตผู้เข้าร่วมวิธีวิจัยซึ่งแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน รายละเอียดประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ประเภทของการสัมภาษณ์ การเลือกสัมภาษณ์ การเลือกข้อมูล ความเข้าใจในบริบทของการสัมภาษณ์ การจัดสถานการณ์การสัมภาษณ์ในภาพรวม การซักถามความสัมพันธ์กับข้อมูลต่างๆ การบันทึกการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์กลุ่ม รวมไปถึงการอธิบายเกี่ยวกับประเภทของการสัมภาษณ์ จุดแข็ง ข้อจำกัดของการสัมภาษณ์เชิงลึก และยุทธวิธีเฉพาะสำหรับการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ

บทที่ 5 วิธีการได้ข้อมูลของงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งบทนี้อธิบายถึงการวิจัยเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการทำอัตชีวประวัติ เอกสารส่วนบุคคล การบันทึกภาพเคลื่อนไหว ความบกพร่องและทพพลภาพของบุคคล

บทที่ 6 การทำงานกับข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลในการบรรยายเชิงคุณภาพ การศึกษาเชิงพรรณนาและเชิงทฤษฎี การจัดการกับข้อมูล ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึงการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพ รวมไปถึงอธิบายกลยุทธ์และเทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 2 การเขียนงานวิจัยเชิงคุณภาพและกรณีศึกษา ประกอบด้วยบทที่ 7-12

บทที่ 7 การเขียนและตีพิมพ์งานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึงเคล็ดลับในการเขียนงานวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อผิดพลาดทั่วไปในการเขียนงานวิจัยเชิงคุณภาพ การเผยแพร่งานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจุดสูงสุดของกระบวนการวิจัย คือ การเขียนหนังสือ บทความ หรือรายงานการวิจัยที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพ

บทที่ 8 การศึกษาสังคมของผู้ที่มีความพิการ ไร้ความสามารถ การสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมและเครือข่ายครอบครัว

บทที่ 9 การนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตของครอบครัวในหลายชนชั้น เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการใช้เวลากับครอบครัว และวิธีการจัดการเวลาอย่างมีคุณภาพ

บทที่ 10 ความรู้ทางเชื้อชาติและชาติพันธุ์ในการวิจัยทางสังคมวิทยาซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญทางวิทยาศาสตร์

บทที่ 11 การถ่ายภาพเหมือนของผู้คน ภาพถ่ายของคนพิการ การมองภาพแต่ละภาพให้มีความเชื่อมโยงกับสุนทรียศาสตร์ จริยธรรม เชื้อชาติ ชนชั้น เพศและกลุ่มบุคคลผู้ที่ถูกกดขี่ทางสังคม ภาพเหล่านี้จะบ่งบอกไปถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอีกด้วย

บทที่ 12 ผู้เขียนได้กล่าวถึง เรื่องราวของผู้คัดค้านสิ่งที่ชาดมโนธรรมในสงครามโลกครั้งที่ 2

สรุป

การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้มีการดำเนินการมาตั้งแต่แรกเริ่ม จนถึงสิ่งที่เราเรียกว่าสังคมศาสตร์ในปัจจุบันเมื่อก่อนมีผู้ที่เคยฝึกทำการวิจัยเชิงคุณภาพมีเพียงไม่กี่คน แต่ในปัจจุบันนี้มีผู้ให้ความสนใจเกี่ยวกับงานวิจัยเชิงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

สะท้อนคุณค่า

คุณค่าจากหนังสือเล่มนี้เชื่อมั่นได้ว่าสามารถทำให้ผู้อ่านได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพอย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนคุณค่าหลายประการ ดังนี้

1. ให้รู้ที่มาพื้นฐานของแนวคิดทฤษฎีของงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งจะทำให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานวิจัยเชิงคุณภาพ

2. ชี้ให้เห็นถึงแนวทางวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผ่านการศึกษา วิธีการต่างๆในการให้ได้มาซึ่งข้อมูล ได้แก่ การสังเกต สัมภาษณ์เชิงลึก การเก็บภาพโดยรูปถ่ายหรือภาพเคลื่อนไหว ร่วมกับการจัดการกับข้อมูลเหล่านั้น ซึ่งทำให้เข้าใจว่างานวิจัยเชิงคุณภาพสามารถทำได้และไม่ยากเกินความสามารถ

3. หนังสือเล่มนี้มีการนำเสนอกรณีตัวอย่างที่ได้จากการใช้วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ผู้วิจัยเห็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพได้ในอนาคต

หนังสือ ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเล่มนี้ จึงเป็นหนังสือที่มีคุณค่าเล่มหนึ่งสำหรับผู้สนใจ และเชื่อว่าเป็นประโยชน์แก่นักศึกษา ครู อาจารย์ นักวิจัย ตลอดจนผู้ที่สนใจได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

Taylor, S. J., Bogdan, R., & DeVault, M. L. (2016). *Introduction to qualitative research methods: A guidebook and resource* (4th ed.). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.